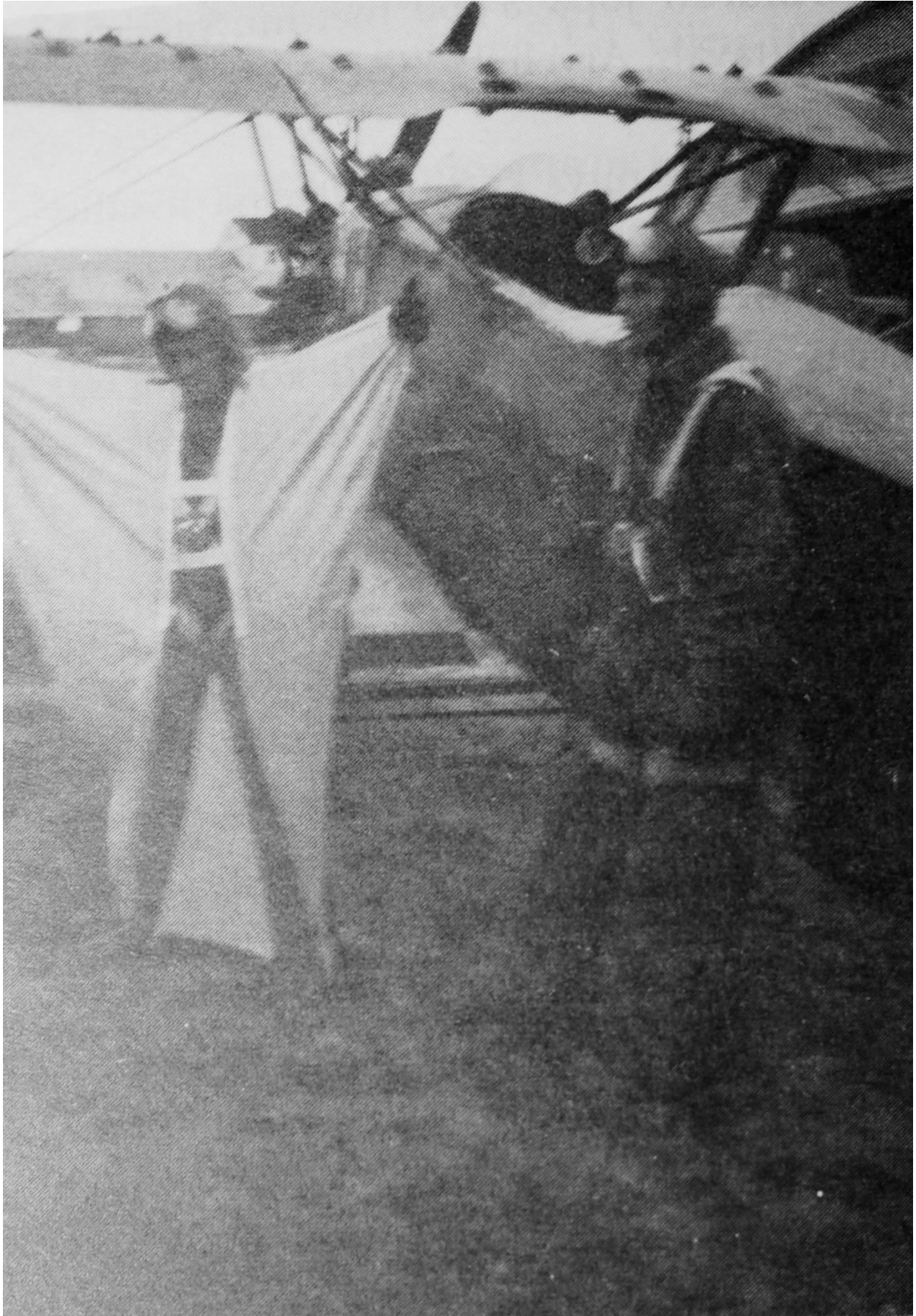

SUOMI noin100 - LASKUVARJOLLA

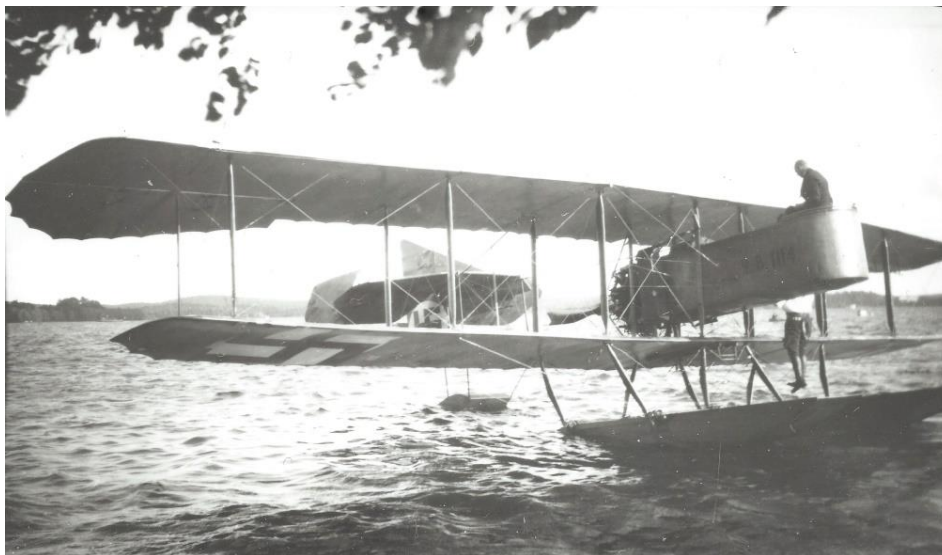

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

Tämä ei ole kattava kokonaisuus Suomen laskuvarjohistoriasta: tarkoitus on esitellä katkelmia sieltä ja täältä – esitellä joitakin laskuvarjourheilun vaiheita yksittäisten tarinoiden ja tapahtumien kautta.

Toinen tarkoitus on tehdä tunnetuksi mittavaa suomalaisen laskuvarjohyppäämisen ja erityisesti laskuvarjourheilun historian tallennusprojektia.

EERO ERHO, SORTAVALA 17.6.1922

1922 Hyppykone M-16 Letitin – Farman. Kuva: via Raimo Heikkinen

Oli kesäinen iltapäivä, kello lähestyy seitsemää. Nuori 25-vuotias lentäjälutnantti **Eero Erho** puuhastelee toimeliaana Sortavalan vesilentoasemalla. Elettiin historiallisia hetkiä. ”Sortavalan lentoaseman paras lentäjä” kapitulanttiväepeli **Antti Kopra** kaksitasoista venäläisvalmisteista (ranskalaisen Farman koneen kopioita) M-16 vesilentokonetta. Tänäpäin saadaan matkustaja mukaan. Asiaa oli huolella mietitty ja valmisteltu. Nyt olivat edessä tositoimet.

Lentäjä istui jo paikallaan, kun Erho puki ylleen laskuvarjon, jossa kupu oli pakattu käyttäjänsä sylissä etupuolessa olevaan säkkiin. Sitten hän kiipesi laiturissa odottavan lentokoneen ponttonin päälle ja satoi laskuvarjon laukaisuköyden johonkin lentokoneen osaan – luultavasti kellukkeiden kiinnitystukeen. Ohjaamoon ei voinut kiivetä, koska sen ympärillä oli hämähäkin verkon kaltainen viritelmä erilaisia kiristysvaijereita ja ohjaamon takana oli lennolla vinvasti pyörivä potkuri. Lisäksi ”varjon pitkät siimat olisivat sekaantuneet koneen laskutelineen vaijereihin”, kuten Erho itse kertoi jälkepäin haastattelussa.

Ja sitten mentiin:

”Kun Kopran Antti starttasi, roiskui vesi niin, että ennen kuin kone oli ilmassa, olin varjoineni läpimärkä. Päästyämme 800 metrin korkeuteen annoin merkin vauhdin hiljentämisestä ja hyppäsin. Jonkun kymmenen metriä putosin, ja sitten varjo aukeni. Ei ollut mitään, mihin olisin verrannut putoamisnopeuttani, mutta maisema oli kaunis, kun molskahdin Laatokan lahteen.

Sukelsin syvään ja lähdin nousemaan pinnalle. Varjo peitti kuitenkin veden pinnan päältäni tasaisesti, kuin pannukakku. Jouduin sukeltamaan uudestaan päästäkseni varjon alta pois.

Kopra tuli sitten noutamaan minut koneella ja pojat kantoivat olkapäillään esikuntaan. Suomessa oli suoritettu laskuvarjohyppy.”

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

Hyppylento kesti 22 minuuttia, se alkoi kello 19:00 ja päättyi kello 19:22.

Nykyhyppääjä ja vähän vanhempikin voi kuvitella tilannetta: elämän ensimmäinen laskuvarjohyppy lentokoneesta ilman minkäänlaista koulutusta ja henkistä tai muuta tukea. Taustalla neljän vuoden takainen hyppy tai hyppyjä kiintopallosta Saksan Alt Auzin tykistötäyhystäjäkoulussa. Sillä reissulla tuli ostettua mukaan Heinecke – laskuvarjo. Ennen hyppyä Erho oli kuitenkin kokeillut varjoa pudottamalla sen lentokoneesta painon (kivi?) kanssa. Olli näköjään toiminut, koska uskallettiin kokeilla livenä.

Kukahen sen on keksinyt, että laskuvarjolla hyppääminen olisi muka vaarallista ilman asianmukaista koulutusta ja varusteita ...

Luutnantti Eero Erho, ensimmäinen suomalainen laskuvarjohyppääjä. Kuva: Keski-Suomen Ilmailumuseo

Tästä aukenikin Erholle merkittävä ura hyppääjänä ja alan asiantuntijana. Jo ennen tätä hyppyä ja erityisesti sen jälkeen Erho oli kirjoitellut ilmavoimien Aero-lehteen hyppäämisestä, hyppykalustosta ja hyppytekniikoista. Hän hyppäsi ilmavoimien nimissä melko usein näytöshyppyjä erilaisissa tilaisuuksissa, seuraavan kerran jo kuusi päivää myöhemmin Tampereella.

Erho erosi puolustusvoimien palveluksesta vuonna 1924 eräiden kiistojen vuoksi ja muutti Australiaan. Hyppyhomma oli kuitenkin kolahtanut ja sitä jatkettiin. Hänestä tuli ammattihyppääjä, joka hyppäsi näytöksissä ympäri Australiaa muutama vuoden ajan.

SUOMI noin 100 - LASKUVARJOLLA

Eero Erho Australiassa n. 1928. Kuvan alkuperä tuntematon.

I Carnival

**AERIAL CARNIVAL AND SPEEDWAY,
THE THRILL OF THE CENTURY,
SHOW GROUNDS IPSWICH,**

SATURDAY, JUNE 9, at 2 p.m.

PARACHUTE DESCENT (4000 feet)
By Captain Eero Erho (Finnish Air Force).

MONSTER SPEEDWAY PROGRAMME.

AERO GOLD BASH HANDICAP.

ADMISSION, 2/. CHILDREN HALF PRICE. CARS 1/.

Positively only appearance of Capt. Erho in Southern Queensland.
Promoters Aerial Amusements. J. G. RILEY, Secretary,
Ipswich.

THE THRILL OF THE CENTURY.

Ilmoitus, Queensland Times, 2.6.1928. Näytöksen ajankohta 9.6.1928.

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

Erho säilytti Australian vuosiensa aikana yhteyksiä ilmavoimiin, jossa hänet tavattiin taas ennen sotia ja sodan aikana, jolloin hän koulutti kaukopartiomiehiä hyppäämään laskuvarjolla.

Erho hyppäsi tietävästi kaikkiaan 272 hyppyä, joista korkeimmalta hypätty oli kolmesta kilometristä, vapaapudotusta parikymmentä sekuntia. Hän toimi sodan jälkeen Helsingin lentoaseman (= Malmin lentoaseman) päällikkönä vuoteen 1949, jonka jälkeen hän muutti takaisin Australiaan. Hän on kirjoittanut muisteluksia kokemuksistaan. Niitä löytyy mm. Senior Skydivers ry:n sivuilta.

NÄYTÖSHYPPY VIIPURISSA, SUOMEN SUURIRUHTINASKUNNASSA 18.9.1892

Erho oli ensimmäinen suomalainen itsenäisessä Suomessa, mutta ei ensimmäinen Suomen ilmatilassa. Vai oltiin tässä sittenkin Venäjän ilmatilassa – erään historiamääritelmän mukaisessa ”vanhassa Suomessa” kuitenkin.

Amerikkalainen ilmapurjehtija **W. Misen** suoritti Suomessa – Suomen Suuriruhtinaskunnassa - ensimmäisen laskuvarjo- ja myös näytöshyppyn kaasupallostaan Viipurissa 18.9.1892. Karjala-lehden 23.1.1997 numerossa olleen jutun mukaan 16.9.1892 oli Viipurin Sanomien etusivulla näytävä uutinen Tervaniemen puistossa tapahtuvasta ennennäkemättömästä sensaatiosta:

”Sunnuntaina syysk. 18p:n- tekee kuuluisa amerikkalainen ilmapurjehtija W Misen ylöskohoamisen Jättiläis-Pallossaan ja heittäytyy alas 10 000 jalan korkeudesta laskinvarjostimen avulla. Ilmapallon täyttäminen alkaa klo 5 i.p. ja kohoaminen täsmälleen klo 6 i.p. Soitantoa toimittaa Jenissein rykmentin soittokunta.

Sisäänpääsy 1mk säätyhenkilöiltä ja 50 p palvelusväeltä ja lapsilta”.

Lentoonlähtö tapahtui Viipurin Tervaniemen puistosta. Riittävään korkeuteen päästyään palloilija avasi kaasuventtiilin ja hyppäsi pallosta. Hän itse laskeutui veteen Hiekan ja kaupungin väliseen salmeen, josta pelastautui uimalla Hiekan puolella olleelle laiturille. Pallo ajautui ilman lentäjää Papulan suuntaan ennen laskeutumistaan maahan.

Karjala-lehden lainauksissa kuvattiin hyppy tapahtumaa seuraavasti:

”Ilmapurjehtija W. Misen kohosi sunnuntai-iltana palloineen ilmaan Tervaniemen puistosta. Klo 6 ruvettiin tuota mahtavaa palloa täyttämään ja ½ 7 vaiheilla kohosi hra Misen sen kanssa yläilmoja kohti, riippuen nuorissa varjostimineen. Päästyään joltisenkin korkealle, - ei kumminkaan läheskään niin ylös kuin ilmoituksessa luvattiin – avasi hän pallon auki, jotta kaasu pääsivät siitä ulos virtaamaan ja itse heittäytyi irralleen laskeutuakseen maahan.

Aluksi oli vauhti huimaava, vaan kun varjostimen ehti aukaista, hiljeni kyyti paljon. Tuuli kannatti purjehtijaa niin paljon, että ennen kuin alas ehti, oli se tuonut hänet Hiekan ja kaupungin välisen salmen kohdalle, mihin mies veteen vajosi. uimalla pääsi hän Hiekan puolella olevalle vene sillalle. Pallo meni kauan Papulaan päin, ennen kuin maahan laskeusi.

Harvoin ovat viipurilaiset niin joukolla liikkeellä olleet kuin tätä ilmapurjehtijaa katsomassa. Tervaniemi oli täynnä yleisöä, täynnä oli myös Turun silta ja etelävalli, aivan tungokseen asti. katsojajoukko nousi useisiin tuhansiin.”

Nykypäivien kerhoille ja näytöshyppääjille olisi tässä oppia tarjolla. Hyvä mainoskampanja ja Jenissein rykmentin soittokunta – tai nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa ehkä sittenkin mieluummin Kaartin rykmentin soittokunta – niin jopa yleisöä, maksavaakin, riittäisi.

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

ENSIMMÄINEN LASKUVARJOHYPPY ITSENÄISESSÄ SUOMESSA, HELSINKI 2.7.1920

Fy fan – ruåtsalainen ehti ensin. Koska asialla oli ruåtsalainen – **Raoul Thörnblad** - ei sitä voi ottaa ihan to-sissaan. Hyppy kuitenkin suoritettiin Kaivopuiston edustalle Harakan saaren viereen. Hyppy oli näytös- ja esittelyhyppy, jolla luonnollisesti käytettiin Heinecke -merkkistä laskuvarjoa. Hyppy oli Helsingin messujen erikoisnumero. Hyppynäytöksen järjestäjä oli kuitenkin Ilmailuklubi. Hyppyä mainostettiin sanoilla ”*Ilma-suojushyppy lentokoneesta*”.

Ensimmäinen laskuvarjohyppy itsenäisessä Suomessa 2.7.1920: reservin luutnantti Raoul Thörnblad laskeutumassa mereen. Kuva: Ilmavoimat.

Raoul Thornblad, joka oli alkusi laskuvarjodiileri, mutta josta tuli tehtailija, joka myi Thörnblad-laskuvarjoja.

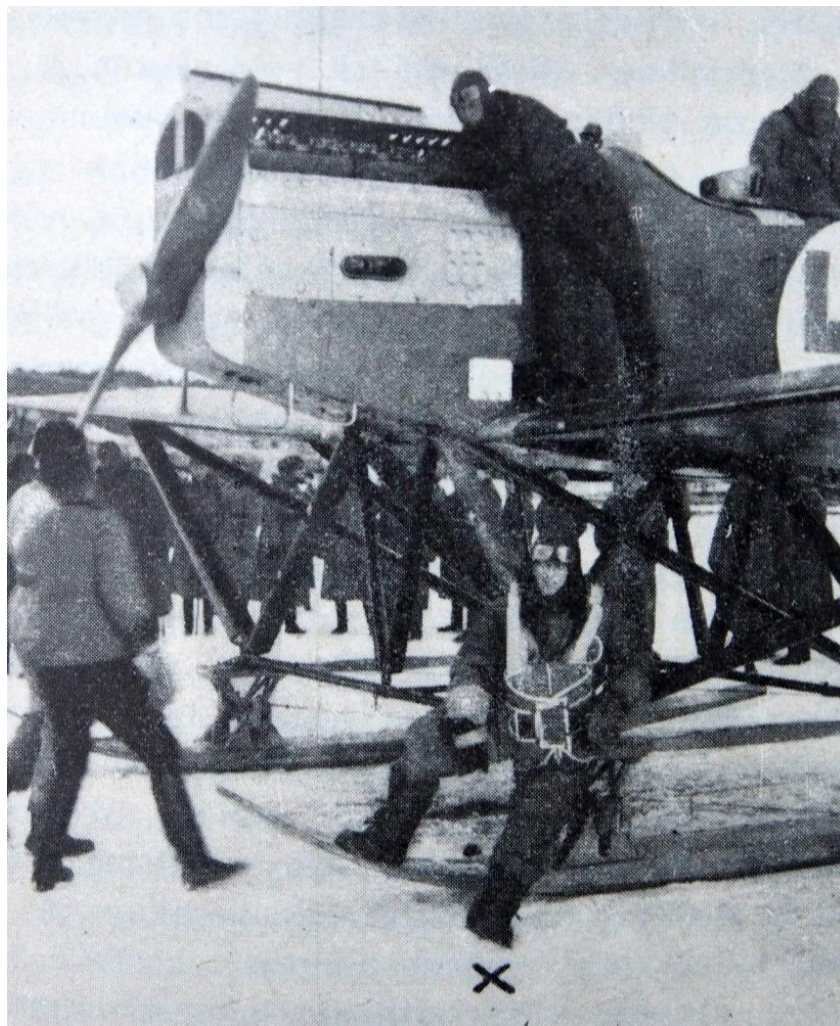
Kuva: Fallskärmens historia - Hopp i nöd & lust

1920 – JA 1930-LUKU

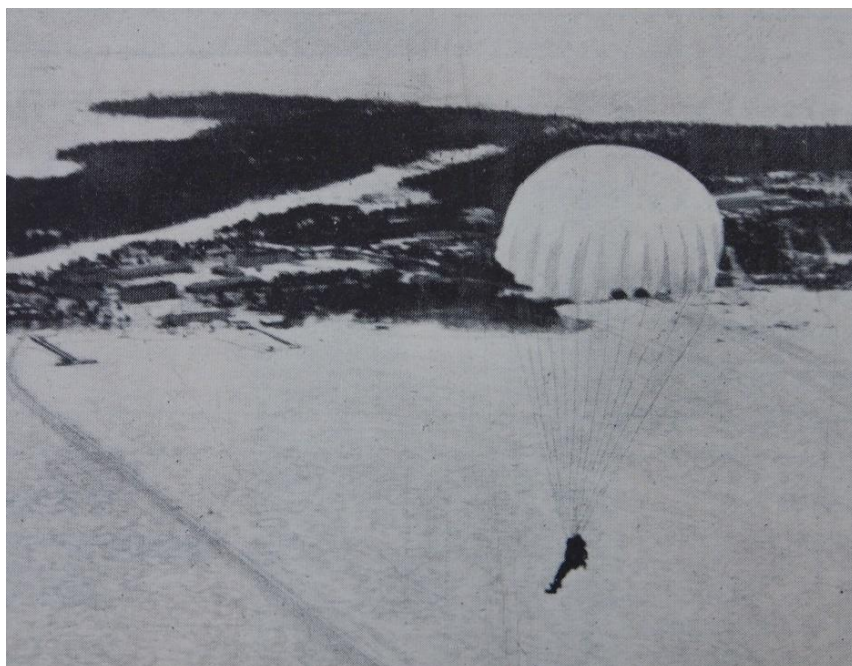
Puolustusvoimien piirissä hypättiin: opiskeltiin, kokeiltiin ja koulutettiin laskuvarjojen käyttöä lentokoneiden pelastusvarjona. Ilmavoimien ja Suomen Ilmapuolustusliiton näytöksissä oli hyppyjä usein näyttösten kohokohtina. Hyppääjät olivat lähes poikkeuksissa sotilaita tai ainakin firman palveluksessa olevia. Muutamille kertyi jopa kymenkunta hyppyä. ”**Herra Heinänen**” oli melko kokenut hyppääjä: olkinukke tai sahajauhoilla täytetyt haalarit.

Ilmavoimissa pelastusvarjojen käyttö vakiintui 1930-luvun alussa lento-onnettomuuksien vauhdittamana.

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

Luutnantti Martikainen valmistautumassa koehyppyyn Irving-laskuvarjolla Santahaminassa 10.2.1927. Kuva: AERO 1/1927

Luutnantti Martikainen hyppää Santahaminassa koehyppyä Irving-laskuvarjolla 10.2.1927. Kuva: AERO 1/1927.

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

Ohjaajaluutnantti Sven R. Blomqvist pelastautui ensimmäisenä suomalaisena tositilanteessa lentokoneesta 26.6.1931.

Kuva: AERO 7/1931

ENSIMMÄINEN SIVIILI JA ENSIMMÄINEN NAINEN HYPPÄSI 8.3.1934 – SIRKKA KOPRA

Ensimmäisenä naisena piti alkuaan hypätä *Helmi Pakkalan* jo 25.3.1931, mutta hyppy peruuntui näytöksessä tapahtuneen lento-onnettomuuden vuoksi. Pakkala kuitenkin kummittelee useissa lähteissä.

”Viipurin Tervaniemen edustan jäällä järjestettiin lentonäytös 8.4.1934. Näytöksen kohokohtana oli naisen suorittama laskuvarjohyppy, joka oli laatuaan ensimmäinen Suomessa. Tervaniemessä tukikohtaa pitävän Lentoasema 6:n (LA 6) Junkers K 43 -suksikone (talvella suksilla, kesällä kellukkeilla) kipusi 1000 metriin, mistä korkeudesta neiti Sirkka Kopra hyppäsi ja laskeutui turvallisesti meren jäälle.

*Konetta ohjasi väpeli **Tirkkonen**. Sirkan lisäksi takana olivat luutnantti **Halonen** sekä mekaanikko **Laine**. Heidän tehtävänään oli ennen Sirkan hyppyä heittää kaksi tavaravarjoa matalammalta ja avustaa Sirkkaa hyppyvalmisteluissa.”*

”... Jännitys yleisön keskuudessa oli nyt todella suuri, kaikki tuijottivat kiinteästi korkeuksissa olevaan koneeseen. Äkkiä nähtiinkin sieltä ”tipahtavan” jonkin mustan ”möhkäleen”, ja muutamaman sekunnin kuluttua aukeni valkoinen varjo alkaen hiljalleen ja kannattimissaan riippuvaa reipasta neitosta lujasti heiluttaen laskeutua Tervaniemen jäälle. Nyt ei enää ollut mitään välitöntä vaaraa olemassa, hyppy oli onnistunut mainiosti, ainoastaan jäälle tulo ehkä vielä saattaisi aiheuttaa jonkin lievän kolhiutuman tai vamman.

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

Moottorikelkka lähti kiireesti laskeutumispaikalle kiihdyttäen kohta täysin vahingoittumattoman päivän sankarittaren katsomon edustalle suuren yleisjoukon vastaanottaessa urhean neitosen vilkkain suosionosoituksin ja hyvä-huudoin. Viipurin Ilmapuolustusyhdistyksen puheenjohtaja, kauppias **Evert Kilpiä** ojensi nti Kopralle kauniin kukkavihkon kiittäen häntä samalla esimerkillisestä ja tervettä ilmailuhenkeä osoittavasta kelpo suorituksestaan.

Kun oli vielä saatu nähdä jäälle asetettuja viholliskuvia vastaan lentokoneista suunnattua konekivääriammuntaa, ilmoitettiin kolmen pommituskoneen nousseen ilmaan tarkoituksella heittää muutamia tuhoavia pommeja...”

Neiti Sirkka Kopra suoritti ensimmäisenä suomalaisena naisena laskuvarjohypyn Viipurissa 8.4.1934. Kuva: J Martikainen

Siviilejä ei hyppyhommissa muita nähty. Sitten tulivat sodat, joiden ajaksi hyppytoiminta rajoittui sotaväen tarpeisiin – kaikilla osapuolilla. Ystävämme **Pasi Pirttikoski** voisi kertoa tältä aihealueelta - myös kapteeni Erhon uudesta tulemisesta, veikeitä juttuja ...

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

1946 – 1959 – PILVIEN HUIMAPÄÄT JA MUUTA SIRKUSTELUA

Sodan jälkeen siviili-ilmailu elpyi hitaasti. Vaikka siviili-ilmailu sallittiin sodan jälleen vuonna 1945, oli valvontakomissiolla vielä muutaman vuoden ajan tiukka ote, joka ulottui jopa palkkausasioihin: Uolan toimittaman SIL:n historian mukaan valtionpoliisin ylietsivä **Toivo Lääveri** on lokakuussa 1948 saanut selville sellaisen epäilyttävän seikan, että SIL oli maksanut lentonäytöksissään esiintyneille siviili-laskuvarjohyppääjille palkkioita 20.000 markkaa. Näytöksissä hypänneet ilmavoimien hyppääjät puolestaan saivat palkkioksi jalo-viinapullon. On pakko yhtyä Lääverin käsitykseen siitä, että siinä oli todella jotain epäilyttävää ...

Ja kuten jäljempänä olevista tarinoista ilmenee, myös Jämin Ilmailukoulun näytöksissä myöhemmin hypänneiden sotilaiden korvaukset vakiintuivat samoiksi, kuin siviileille, joten Lääverin esille nostama räikeä yhteiskunnallinen epäkohta poistui.

Ja tästä päästiin itse asiaan: laskuvarjohyppytoiminta alkoi reippaasti. SIL ja ilmailukerhot järjestivät rahaa hankkiakseen lentonäytöksiä ympäri Suomea. Merkittävin näytösjärjestäjä oli SIL, jonka näytöskiertueet matkasivat ympäri Suomea 1946 – 1954. Jossain vaiheessa kiertueelle vakiintui markkinointinimi ”*Lentosirkus Pilvien Huimapäät*”. Hyppääjät näissä näytöksissä olivat pääosin siviilejä. Puolustusvoimilla oli tosin omia näytöksiään, joissa hyppäsi sotilaiden ohella myös siviilejä.

MEKKOHYPPÄÄJIEN ESI-ISÄ VIKTOR ANDRO(SOFF), 1947 – 1949

Ilmavoimista potkut saanut pilotti hakeutui SIL:n palvelukseen ensin lentäjänä – kun oli lopulta saanut takaisin törmäilyjen vuoksi menettämänsä lentolupakirjan – toimi ensin pilottina SIL:n ja SIL:n ilmailuopiston monitoimimiehenä, mutta kiinnostui laskuvarjohypyistä, kun siihen tarjottiin tilaisuutta.

Edellä esitetystä kävi ilmi, että hypyistä maksettiin aina kirjallisen sopimuksen mukainen kertakorvaus - ei siis hypätty huvikseen.

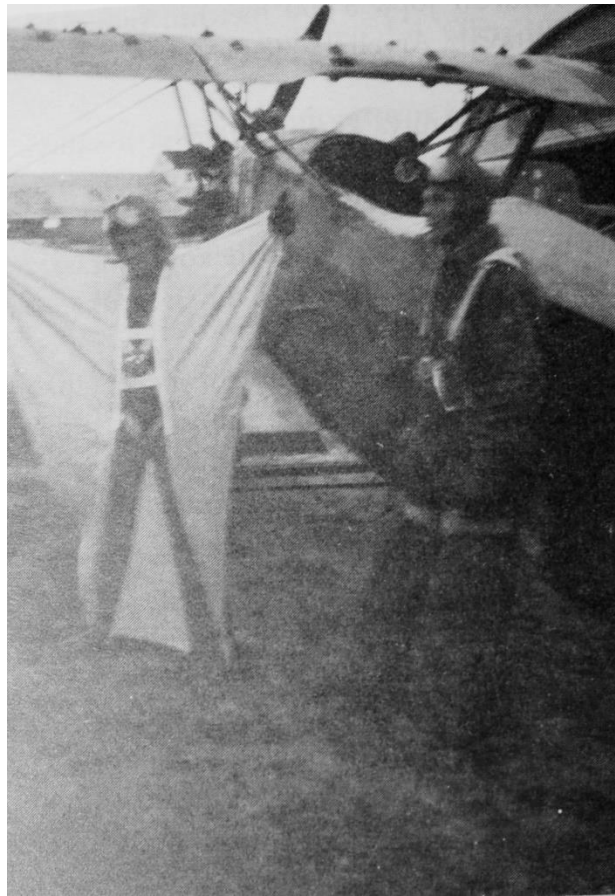
Andro hyppäsi parin vuoden aikana hyppypäiväkirjansa mukaan 37 hyppyä, jotka kaikki suoritettiin pelastusvarjoilla, varavarjoja ei käytetty.

Viktor Andro lähdössä kaksoishypylle. Ville (Vilho) Svahn avustaa. Kuva: via Lentosirkus Pilvien Huimapäät.

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

Jossain vaiheessa keksittiin kaksoisvarjohyppy, jossa hyppääjä puki päälleen kaksi pelastusvarjoa. Hypyllä avattiin lyhyen vapaapudotuksen jälkeen ensimmäinen varjo, josta hetken päästä irrottauduttiin ja vatiin pian toinen varjo. Yleisö tietysti luuli, että nyt se putosi...

Viktor Andro kokeilee lepakkohyppääjän varustustaan 11.10.1949. Hän menehtyi seuraavana päivänä näitä varusteita käyttäessään.
Kuva: Lentosirkus Pilvien Huimapäät.

1949 Andro kuitenkin halusi – ulkomaisissa lehdissä oli ollut juttuja... - kokeilla lepakkohyppyä. Andro suunnitteli varusteet itse näkemiensä valokuvien perusteella. Epäilevät Tuomaat kyseenalaistivat varustusta ja arvelivat, että laukaisukahvan löytämisessä voi olla vaikeuksia. Arveltiin, myös että vapaapudotuksen hallinnassa voisi siipien vuoksi tulla vaikeuksia ”...Kuka tässä on hypänny eniten ...”, oli Andron vastaus. Hän kuitenkin teki pieniä virityksiä, mm. jätti repussa olevan laukaisuvaijerin suojaläpän auki – hätätilassa voi vetää vaijerista. Kuului sarjaan ”*kuuluisat viimeiset sanat*”.

Varustusta kokeiltiin Jämällä 12.10.1949 – lupaa myöntävä viranomaisen edellytti koehyppyä ennen suunniteltua näytöshyppyä. Tapahtumien tarkka kulku ei varmuudella selvinnyt. Oletetaan, että laukaisukahva olisi jäänyt johonkin siipikankaan alle, eikä hyppääjä saanut sitä käteensä.

Huonosti siinä sitten kävi.

Nuoremmat hyppääjäpolvet pystyttivät 32 vuotta myöhemmin (11.10.1981) muistomerkin Andron putoamispaikalle. Vielä silloinkin hän oli edellä aikaansa: vieläkään ei löytynyt maasta lajitovereita, jotka olisivat muistomerkin pystytystilaisuudessa viilettäneet liito-oravien lailla – liitopuvuillaan, suihkumoottorilla tai ilman – taivaan kannen poikki Andron muistoksi.

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

Useimmista näiden vuosikymmenien näytöshypyistä selvittiin kuitenkin hengissä. Tämä ajan hyppysuuruuksia – osa heistä laskuvarjohyppyjen lisäksi myös ratsasti lentokoneen päällä tai voimisteli nuoratikkailla – olivat esimerkiksi:

"Monivammaillailija", pilotti (leko, heko), lennonopettaja, laskuvarjohyppääjä ja ilmavoimistelija Raimo Aulio 1950 kuvattuna Hyvinkäällä lentonäytösmainosta varten

Auliolla oli kaikkiaan 109 hyppyä – yksi tandemhyppy mukaan lukien. Hyppystä 33 oli kaksoisvarjohyppyjä. Tandemhyppy tapahtui Malmilla 31.8.1997. Hyppymestarina oli Kuopion lahja Suomen ilmailulle: hyppylotti ja tandemhyppymestari **Jorma "Rodney" Kosonen**.

Laskuvarjohyppääjä ja ilma-akrobaatti Anneli "Luumu" Linna n. 1953. Anneli (sittemmin Penttilä) hyppäsi 53 hyppyä. Kuva: via Lentosirkus Pilvien Huimapäät.

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

Jukka Rautamäki oli "Pilvien Huimapäät" lentosirkuksen toiseksi kokenein hyppääjä, tässä 90. hyppynsä jälkeen. Jukan kokonaishyppymäärä on erään tiedon mukaan (vähintään) 101 hyppyä. Kuva: via Lentosirkus Pilvien Huimapäät

1940 – ja 1950-luvuilla hypättiin varovaisen arvion mukaan alle tuhat hyppyä. Onnettomuuksia sattui. Varavarjo oli tiettävästi mukana vain kerran ja silloinkin meni henki – ei käytetty. Kokeneimmat hyppääjät hypäsivät lyhyehköjä vapaita pudotuksia, mutta vapaata pudotusta ei varsinaisesti hallittu. Parhaimmillaan onnistuttiin putoamaan hetkittäin melko stabiilisti.

1950-luvun perinne ei jatkunut. Seuraavalla vuosikymmenellä alettiin puhtaalta pöydältä. Ainoastaan monivammaillmailija Raimo Aulio piipahti hetkellisesti laskuvarjourheilun maailmassa. Muut jäivät hienoiksi hahmoiksi historia kuvastoon.

Näytöshyppyjen lisäksi 1950-luvulla tehtiin pari huomiota herättänyttä hyppysuoritusta: radiotoimittaja **Usko Santavuori** hyppäsi Malmilla 1950 ja selosti hypyn liveinä (löytyy YLE Elävä arkistosta). Lähetys taltioitiin maassa olevaan autoon ja lähetettiin myöhemmin nauhoituksena yleisradiossa.

Myös Apu-lehden sankaritoimittaja **Matti Jämsä** niitti mainetta - paitsi painimalla karhun kanssa, tulella elävältä haudatuksi ja osallistumalla naiseksi pukeutuneena missikisoihin – myös suorittamalla 1953 laskuvarjohypyn Helsingin edustalla 4 km korkeudesta mereen.

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

1960-LUKU – LASKUVARJOURHEILU ALKAA SUOMESSA

”Ilmailun toimitus on saanut useitakin kirjeitä, joissa on tiedustelu, miksei lehdessämme käsitellä laskuvarjohyppyä ja miksei tätä FAI:n ohjelmassa olevaa urheilumuotoa harrasteta Suomessa.

Käsityksemme on, että laskuvarjo on ensisijaisesti hengenväliväline. Se seikka, että tämä pelastustarkoituksiin käytettävä esine on meillä viime vuosina tullilain kömmähdyksen vuoksi ollut päätarkoitukseensakin vaikeasti saatavissa, on ainakin osaltaan estänyt laskuvarjohyppyjen suorittamista: varjot on haluttu pitää ensisijaisessa käyttötarkoituksessaan.

Eräissä maissa laskuvarjohyppyt ovat muiden ilmailulajien alalajien kanssa tasaveroinen harrastuslaji. Kun otamme huomioon omat mahdollisuutemme, lienee todettava, että on parasta keskittyä toistaiseksi vain lennokkitoimintaan sekä purje- ja moottorilentoon. Mikään ei kuitenkaan estä meitä suomalaisiakin seuraamasta tätäkin urheilulajin alaa: tästä syystä julkaisemme oheisen artikkelin laskuvarjon historiasta ja myöhemmissä numeroissa palaamme laskuvarjohyppyjen harrastamiseen urheilumuotona FAI:n piirissä”

Ei kyllä alkanut suosiollisissa merkeissä. SIL:n pää-äänenkannattaja Ilmailu, numero 9/1959 ”kannusti” näin. Vasta vuonna 1962 ILMAILU julkaisi laskuvarjourheilun ihanuutta kuvailevan ja toiminnan hyväksyvän pääkirjoituksen.

ENSIMMÄISET KERHOT SYNTYVÄT

Suomen Laskuvarjokerho perustettiin 1960, ensimmäiset hyppyt 1962, seuraavana syntyivät 1963 Laskuvarjourheilijat Helsingissä (kerho oli olemassa vain pari vuotta) ja Utin Laskuvarjokerho. Laskuvarjotoiminta tapahtui SIL:n merkittävällä tuella – tukea alkoi löytyä vasta alkuvastustelujen jälkeen.

SLK:ta perustamassa oli tulevan LjK:n tuleva johtaja, muutoin kerhon perustajat olivat siviilejä. Muissa laskuvarjokerhoissa – tai ilmailukerhojen laskuvarjojaostoissa – oli perustajina pääasiassa entiset laskuvarjojääkärit. Ex-laskuvarjojääkärien panos nopeutti merkittävästi laskuvarjourheilun leviämistä Suomessa.

ENSIMMÄINEN URHEILUHYPPY SUOMESSA

Hyppy tapahtui Lohjalla, Lohjanjärven Haikarinniemiessä oli 4.3.1962. Ensimmäiset hyppyt olivat näytöshyppyjä. Ensimmäinen hyppääjä oli pakkolaukaisuhyppyä sotaväeltä lainatulla varjolla tekevä kersantti **Altti Heiskanen**, jolla oli takanaan sotaväessä saat 15 pakkolaukaisuhypyn kokemus – ei kuitenkaan yhtään hyppyä pienkoneesta (Cessna 172). Hyppymestari oli **Kavo Laurila** jolla oli takanaan 8 pakkolaukaisuhyppyä, kolme USA:ssa ja viisi Ranskassa. Hän hyppäsi näytöksessä ensimmäisen itselaukaisuhyppynsä.

1960-luvulla luotiin pelisäännöt, koulutus- ja suoritusvaatimukset sekä määräykset hyvässä yhteistoiminnassa ilmailuviranomaisen kanssa. SIL:n keskeinen toimielin oli 1964 perustettu laskuvarjourheilun keskus-toimikunta (LuKT), jossa omistautuneet luottamusmiehet – ensimmäinen nainen tuli toimikuntaan vasta 1990 – määrittivät, miten, missä ja millä Suomessa hypätään.

Laskuvarjoina olivat pyöreät kuvut ja rintapakkaus-varavarjot, kokeneille hyppääjille Para-Commander kuvut 1960-luvun jälkipuoliskolla.

Koulutukseen saatiin pakkolaukaisuhyppyjen ja hyppykaluston osalta LjK:n opeista, vapaapudotuksen ymmärrys haettiin Ranskasta. Arvioilta 100+ hyppääjää kävi hakemassa Ranskan hyppykeskuksissa saamassa koulutusta vuosina 1961 – 1967.

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

SLK:n hyppäjät, Malmi, kesä 1963. Hyppymestari Kavo Laurila (vas.), ohjaaja Kalevi Nordman, HM-harjoittelija Antero Takkala, Eero Ylinen, Veijo Haatanen ja Tapio Laine. Kuva: via Pekka Vainio

SLK:n koulutukseen kuului vuonna 1964 hyppy portailta palopurjeelle. Tässä laskuvarjourheilusta juttua ja filmiä tehnyt tv-toimittaja Orvo Kontio. Kuvakaappaus YLE:n ohjelmasta 1964 [liikkuva kuva: DVD 13:18]

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

Harri Utti valmistautumassa ensimmäiselle hypylle, vasemmalla hypymestari Pentti Mäkelä, Harri Utti ja Tuomo Aaltonen. Aaltonen varusteissa näkyy harjoitusvetokahva. Kuva: Harri Utti

1970-LUKU

Oppilaiden hyppykalusto suunnilleen sama, kuin 1960-luvulla. Koulutusohjelmat jalostuivat. Kokeneille hypääjille patjavarjot vuosikymmenen lopulla.

Fokker-Boogie Malmi, 05.-06./1979. Ilmassa Strato Cloud laskuvarjo. Kuva: Vieru

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

VUOSIKYMMENEN SUURI JUTTU: RELATIIVI

Jo 1960-luvulla hypättiin kohtaamisia ja vaihdettiin viestikapulaa. Relatiivihyppääminen (Relative Work, RW) tuli Suomeen Helsingin kautta, mutta tähtiä syntyi myös esimerkiksi Kaakkois-Suomessa. SLK:n hyppyryhmä "Sorsat" oli ensimmäinen joukkue, joka aloitti järjestelmällinen ja kurinalaisen harjoittelun vuonna 1973, jolloin se myös osallistui ensimmäiseen pohjoismaissa järjestettyyn pohjoismaiseen relatiivikisaan: 6 henkilön nopeustähti kisa Östersundissa. Seuraavana vuonna kolmella sudeettisuomalaisilla vahvistettu "Sorsat" osallistui ensimmäiseen RW-PM-kisaan Norja Torp'issa (8-henkilön nopeustähti).

SM-75 Suomen mestarit 10-henkilön nopeustähdessä: Takarivi Into Taskinen, Hannu Sailavuo, Heikki Side, Onni Kuusisto ja Harri Toivonen, eturivissä pilotti Åke Kjellman, Pauli Belik, Rolf Leiman, Pertti Jompero ja Kari Puhakka. Kuva: via Hannu Sailavuo.

Seuraavana vuonna ensimmäinen suomalaisjoukkue lähti talvella harjoittelemaan relatiivia etelän lämpöön: Turkey Meet, Zephyrhills, marras-joulukuun vaihteessa 1974. Matkassa yksi USA:aan muuttanut SLK:lainen, kaksi "Sorsaa" ja kaksi Sorsien kanssa PM-kisoissa hypännyttä sudeettisuomalaista.

Lakewood NJ 23.11.1974. Heikki Side (vas.), Reijo Korpinen, Hannu Sailavuo, Mauri Purkunen ja Eero Kausalainen. Kuva: Heikki Side

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

RW-PM, Utti, 08/1976. "Eeron ilmasirkus"; hupihyppääjiä kisapokan täytteenä, ilmavoimien DC-3:sta (DO-4 ja DO-7). Ison kuvan etualalla T Soini (LJK). Kuva: Jorma Öster

SM-lajiksi relatiivi tuli vuonna 1975, jolloin lajeina olivat 10 nopeustähti ja 4 henkilön nopeustähti. Kymmenen kuviassa uloshypyssä ei saanut olla kontaktia. Neljän henkilön lajissa tehtiin ensin neljän tähti ja sen jälkeen takavoltti, josta lähti kello käyntiin. Kello pysähtyi, kun uusi tähti oli valmis – jos oli...

Relatiivi levisi nopeasti, isommat koneet – sekä kerhoissa, että muualta saatavat - mahdollistivat lajin kehityksen. MM-laji relatiivista tuli 1975.

Kupurelatiivi alkoi myös Suomessa 1970-luvulla, mutta se pysyi pitempään melko pienten piirien lajina, joka alkoi kehittyä nopeammin vasta 1980-luvulla.

SIL palkkasi 1975 päätoimisen laskuvarjotoiminnanohjaajan, pääalueenaan oli laskuvarjoturvallisuuden kehittäminen.

1980-LUKU – KALUSTOVALANKUMOUS

- Oppilaat pääsivät lopulta eroon banaanilaukuista
- Saatiin markkinoille oppilaskäyttöön soveltuva varolaukaisin
- Oppilaat siirtyivät patjavarjoihin
- Tandem-hyppy rantautuivat Suomeen: ensimmäinen THM-kurssi Immolassa 1989

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

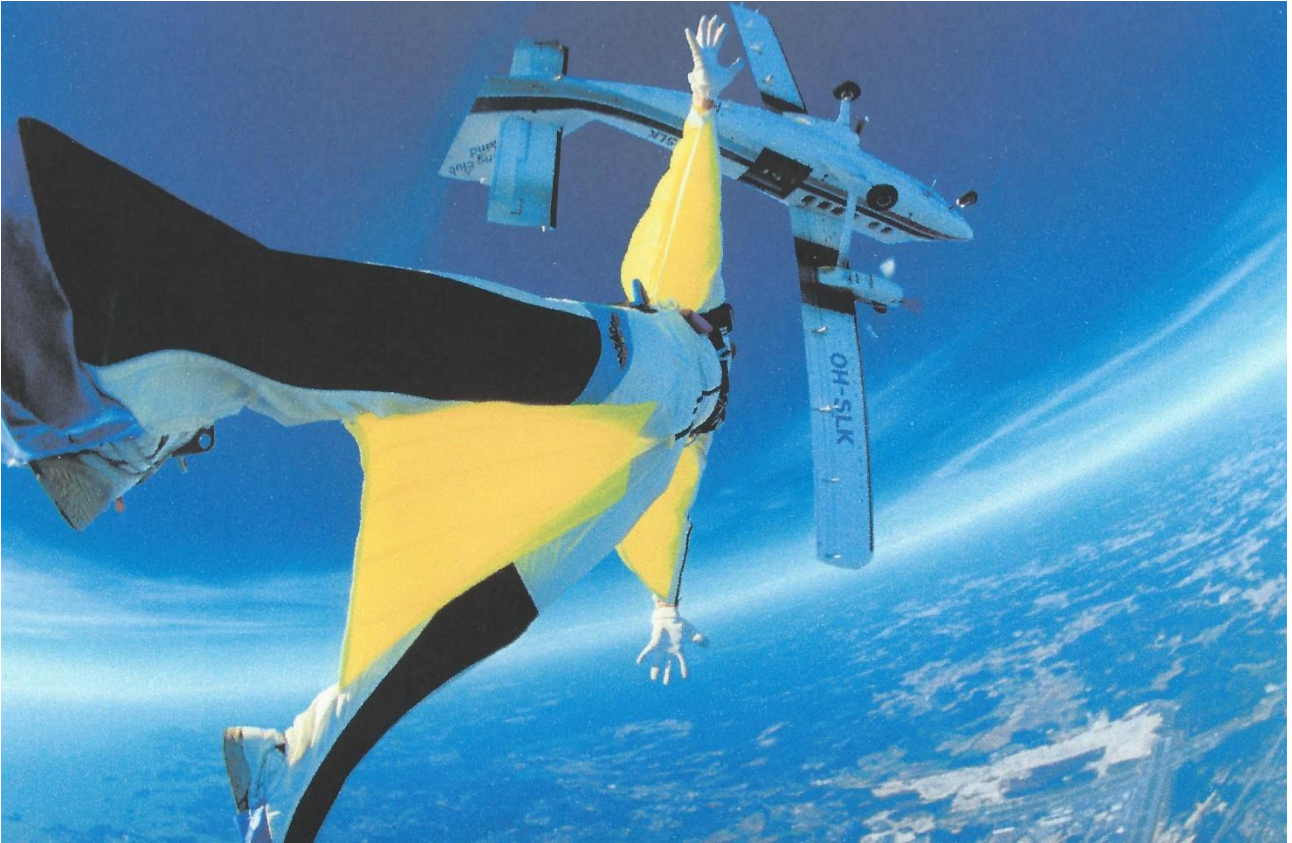
Malmi 18.5.1989. Eero Kausalainen ja Hannu Leskinen. Kuva: Pekka Palotie

1990 – 2000-LUVUT

Team Hekla. Kuva: Klas Ramsay

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

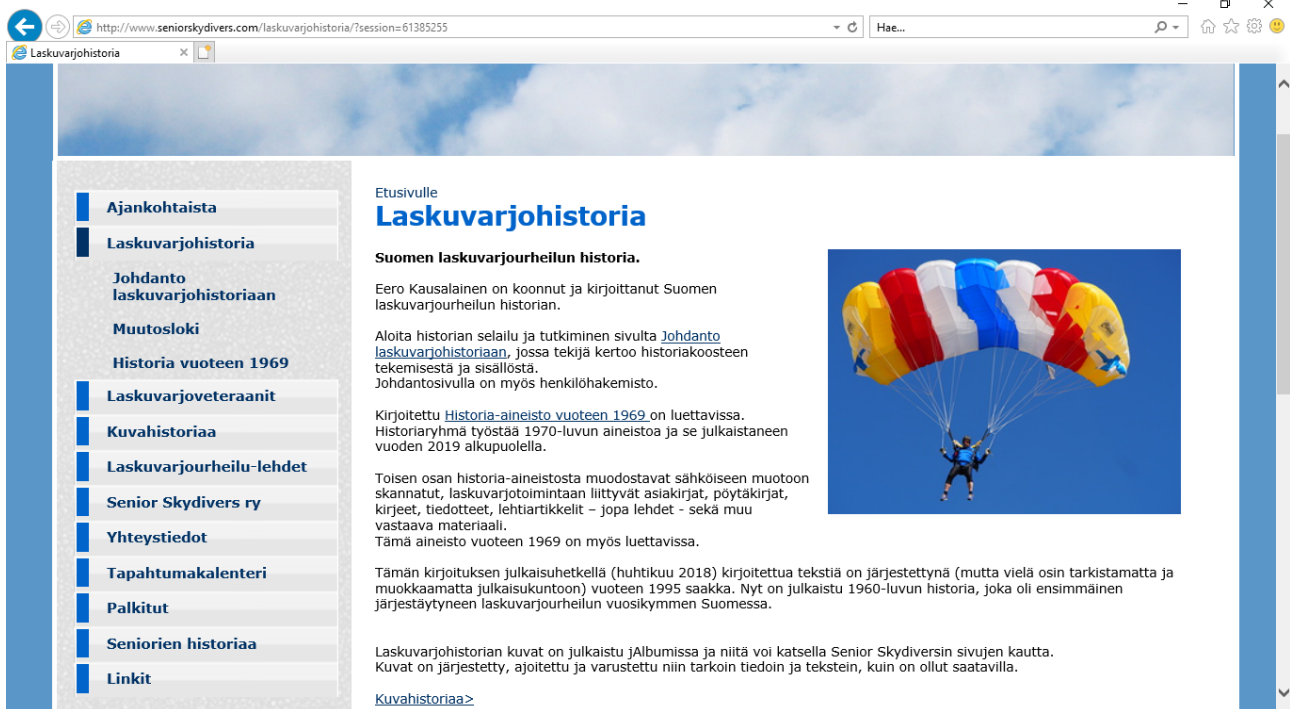
Jussi Laine liitopuvussa ja SLK:n DHC-6 Twin Otter OH-SLK. Kuva: Jussi Laine

Free-style, Free flying, Surffilaudat, liitopuvut, ym...

Ja sitten kehitys kehittyi historioitsijaa nopeammin. Nämä ajat olette tehneet historiaa, joten voitte myös kirjoittaa sen itse talteen, kirjoitattehan...?

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

Hyvät ihmiset: käykää sivuilla... <http://www.seniorskydivers.com/laskuvarjohistoria/?session=61385255>

The screenshot shows a web browser window displaying the website 'Laskuvarjohistoria'. The browser's address bar shows the URL 'http://www.seniorskydivers.com/laskuvarjohistoria/?session=61385255'. The website has a blue header and a sidebar on the left with a menu. The main content area features a large blue sky image at the top, followed by the title 'Laskuvarjohistoria' and a sub-heading 'Suomen laskuvarjourheilun historia.'. Below this is a paragraph about Eero Kausalainen and a photo of a skydiver with a colorful parachute. The text continues with details about the history of skydiving in Finland, mentioning the year 1969 and the collection of materials.

Ajankohtaista
Laskuvarjohistoria
Johdanto laskuvarjohistoriaan
Muutosloki
Historia vuoteen 1969
Laskuvarjoveteraanit
Kuvahistoriaa
Laskuvarjourheilu-lehdet
Senior Skydivers ry
Yhteystiedot
Tapahtumakalenteri
Palkit
Seniorien historiaa
Linkit

Etusivulle
Laskuvarjohistoria
Suomen laskuvarjourheilun historia.
Eero Kausalainen on koonnut ja kirjoittanut Suomen laskuvarjourheilun historian.
Aloita historian selailu ja tutkiminen sivulta [Johdanto laskuvarjohistoriaan](#), jossa tekijä kertoo historiakoosteen tekemisestä ja sisällöstä. Johdantosisivulla on myös henkilöhakemisto.
Kirjoitettu [Historia-aineisto vuoteen 1969](#) on luettavissa. Historyryhmä työstää 1970-luvun aineistoa ja se julkaistaneen vuoden 2019 alkupuolella.
Toisen osan historia-aineistosta muodostavat sähköiseen muotoon skannatut, laskuvarjotoimintaan liittyvät asiakirjat, pöytäkirjat, kirjeet, tiedotteet, lehtiartikkelit – jopa lehdet - sekä muu vastaava materiaali. Tämä aineisto vuoteen 1969 on myös luettavissa.
Tämän kirjoituksen julkaisuhetkellä (huhtikuu 2018) kirjoitettua tekstiä on järjestettynä (mutta vielä osin tarkistamatta ja muokkaamatta julkaisukuntoon) vuoteen 1995 saakka. Nyt on julkaistu 1960-luvun historia, joka oli ensimmäinen järjestäytyneen laskuvarjourheilun vuosikymmen Suomessa.
Laskuvarjohistorian kuvat on julkaistu jAlbumissa ja niitä voi katsella Senior Skydiversin sivujen kautta. Kuvat on järjestetty, ajoitettu ja varustettu niin tarkoin tiedoin ja tekstein, kuin on ollut saatavilla.
[Kuvahistoriaa>](#)

Sivuilta löytyy:

- Historiatarinoita DaVincista vuoden 1969 loppuun ja lisää on tulossa
- Henkilöesittelyjä, haastatteluja
- N. 2.500+ valokuvaa
- Kymmenittäin dokumentteja (lehtijuttuja ym.), Seniorien arkistossa 1.000+ dokumenttia

Heppuja historiaprojektin takana:

Eero Kausalainen, projektin vetäminen, tutkimustyö, kirjoittaminen, aineiston kokoaminen ja järjestäminen

Pasi Pirrtikoski, aineiston kokoaminen, aineiston ja tekstien tarkistaminen, osallistuminen suunnitteluun

Lauri "Lake" Oksanen, Sivujen ylläpito ja huolto, aineiston ja tekstien tarkastaminen, osallistuminen suunnitteluun

Jukka Olkkonen, sivujen kehitystyö, aineiston ja tekstien tarkastaminen, osallistuminen suunnitteluun

SUOMI noin100 – LASKUVARJOLLA

Eero Kausalainen - "Kausis"

Ensimmäinen hyppy 1967, viimeisin 2006, hyppyjä 1184
Hyppymestari 1970, laskuvarjotuomari 1975, Kalustomestari 1978 ja tandem-HM-kurssi 1989
CIP/IPC/FAI-varaedustaja 1980 – 1994
CIP/IPC/FAI Technical & Safety Subcommittee: jäsen 1989 – 1991
CIP/IPC/FAI Technical & Safety Subcommittee: puheenjohtaja 1991 – 1994
SIL/LuKT:n sihteeri 1975 – 1991, jäsen 1991 - 1998
PPL, (NF, SEA), UPL, Laskuvarjo D – luokka ja lupakirja (mikään ei enää voimassa)
1965 – 1975 Aliupseeri/Toimiupseeri, puolustusvoimat
1975 – 1991 Laskuvarjotoiminnanohjaaja, Suomen Ilmailuliitto
1990 – 2002 Lentotoiminnan tarkastaja, ilmailulaitos
2002 – 2005 Jaostopäällikkö, Lentoturvallisuushallinto
2005 – 2011 Apulaisjohtaja, lentotoiminta, Lentoturvallisuushallinto/Trafi
2007 – 2011 EASA Standardisointitiimi: jäsen; EU-komissio / Air Safety Committee: jäsen
2011 Johtaja, lentotoiminta, Trafi
2012 – 2013 Konsultti/Projektipäällikkö, Trafi
1995 alkaen ilmailuhistorian harrastaja